

Kunstfag til begjær eller besvær

Tale ved FKS' jubileumskonferanse på Litteraturhuset 29.11.12

Knut Jevnaker-styreleder i FKS 1996-2001

Kjære konferansedeltakere og kjære FKS-jubilanter

Det er en stor glede for meg å være den som har fått i oppdrag å sette dette jubileet i et visst historisk perspektiv ved å tegne et bilde av jubilantens første leveår. Vi får starte med fødselen. Selve stiftelsesmøtet fant sted på Foss videregående skole den 10. desember 1992. Barnet som fikk navnet Fellesrådet for Kunstfagene i Skolen (FKS) sprang ut av et nokså løst organisert samarbeidsorgan for landslagene Dans, Drama, Forming, Medieundervisning og Musikk samt Kunst i Skolen som assosiert medlem. Æres den som æres bør; Musikk i Skolen ved daværende leder Maj-Liss Mydske tok initiativet til stiftelsen.

Samarbeidsutvalget hadde ligget noen år i dvale, men da den nytilsatte konsulenten i Grunnskolerådet, Tove Hauge, tok kontakt i januar 89, sådde det spiren til fornyet innsats. Norsk kulturråd og Grunnskolerådet hadde allerede innledet et samarbeid med tanke på å nedsette en arbeidsgruppe for å lage en Handlingsplan for styrking av de estetiske fagene i skolen. Arbeidsgruppa der også Samarbeidsutvalget var representert, kom i gang våren 1990. Planen som fikk det talende navnet Inntrykk, Uttrykk, Avtrykk viste at et nytt og forsterket søkelys på den estetiske dimensjon som et felles særkjenne i de estetiske fagene, kunne gi nye og viktige impulser til et mer forpliktende fellesforum for landslagene enn det Samarbeidsutvalget hadde vært. Spesielt viktig var det at de to store landslagene Musikk i skolen og Landslaget Forming i skolen hadde ledere som målbar ideen i sine rekker.

I forkant av stiftelsen arrangerte SU en fagkonferanse med tittelen "Kunstfagenes rolle i skolen" den 13. november på Vigelandsmuseet. Denne konferansen ga lagene økt selvtilit og nyttig erfaring i praktisk samarbeid. Men ennå var det en lang vei med mye utredningsarbeid og drøftinger om vedtekter før noen reell sammenslutning var i havn. At det nå blåste varmere vinder for de estetiske fagene eller kunstfagene som det nå ble hetende, viste dannelsen av interimsstyret som besto utelukkende av lagenes ledere. Problemet var at det ikke fulgte noen almisser eller fødselsgaver med barnet. Men det løste lagene ved at lederen Maj-Liss Grynning Mydske fra Musikk i skolen og sekretær Berit Landet Holøyen fra Landslaget Forming i Skolen fikk en godtgjøring på 20% av sine lag for å ivareta de viktigste oppgavene. Lagene ble nå samlet i de fine nye lokalene til Norsk form i Estetikens hus i Kongens gate 4. En søknad om KAJA midler (sysselsettingstiltak) til kontorhjelp i halv stilling ble innvilget i 93 og nå så det ut som den første bøygen var overvunnet. Men en betydelig dugnadsinnsats fulgte med. Interimsstyret hadde for eks 9 møter i 93.

Ved siden av en hektisk møtevirksomhet var FKS medarrangør i en 3 dagers Grieg-festival, også avholdt på Vigelandsmuseet, deltok på seks konferanser og en rekke møter med KUF-komiteen på Stortinget, KUF-departementet og avga fire uttalelser om offentlige utredninger. Det var i det hele tatt et imponerende aktivitetsnivå helt fra første avkast.

Dette arbeidet så ut til å gi raske og uventet gode resultater, takket være særdeles dyktige medspillere oppover i systemet. At grunnkurset Musikk, dans, drama i det hele tatt kom med i Reform 94, skal daværende leder av KUF-komiteen på Stortinget Theo Koritzinsky ha en stor takk for. FKS hadde god grunn til å feire dette. Utfordringen videre var nå å kjempe for at visjonene fra Handlingsplanen for styrking av de estetiske fagene i 91, Kulturmeldingen i 92 og den Generelle delen av ny læreplan for grunnskolen (93) ville følges opp med å gi dans og drama en fastere plass som fag med angitt timetall. FKS arrangerte en konferanse om Kunstfagenes stilling i skoleverket høsten 94 der dette var konferansens hovedtema. Til tross for de fine anbefalingene, valgte statsråd Hernæs og departementet å se bort fra dette i det videre arbeidet med læreplanene. Særlig Handlingsplanen fra 91 led en grim skjebne og ble stilltiende begravet i en departementsskuff. Der hviler den nok for evig tid.

Åse Kleveland som var kulturminister, hadde nok en annen mening om saken. Fra sitt ståsted sto hun for et konstruktivt innspill da hun lanserte "Broen og den blå hesten-Handlingsplan for dei estetiske faga og kulturdimensjonen i grunnskolen" men heller ikke her ble Handlingsplanen omtalt som et grunnlagsdokument. Planen fikk etter hvert en stor betydning som en pådriver for det som etter hvert ble Den kulturelle skolesekken. For FKS fikk denne en betydelig ringvirkning som et forvaltningsorgan for å realisere planen i skole-Norge. Det ble ytet 2,6 mill som tilskuddsmidler fra Kulturdepartementet.

I mellomtiden hadde og FKS også fått egne midler til å opprette en stilling som daglig leder. Greta Bjørnhaug ble ansatt i stillingen og ble en drivende kraft i arbeidet med å knytte kontakter og arrangere konferanser. Her må nevnes oppfølgingskonferansen til "Broen og den blå hesten" som fikk den slående tittel "Hvem er det som tramper på min bro" i Folkets hus 98 og en konferanse som satte fokus på sammenhengen mellom realfag og kunstfag; konferansen "Riv ned gjerdene" i 2000. Etter den tid har FKS arrangert konferanser både i Bergen og andre steder.

Jeg velger å avslutte den historiske reisen her. Det er ikke noe enten eller i spørsmålet om kunstfagene er til begjær eller besvær. Det er snarere et både og, avhengig av hvem som ser, mener og snakker. Min påstand og den er kanskje ikke særlig kontroversiell heller, er at kunstfagene og kultur generelt ikke er særlig rotfestet verken i norsk skoletradisjon eller samfunnsliv. Det er en kritikk som jeg mener departementet burde ta inn over seg og da sikter jeg ikke spesielt til det som tar seg av kulturen. Det er lett å pynte seg med kunst og kultur ved store anledninger.

Det har også til langt ut i vår tid manglet håndfast forskning på hvilken rolle kunstfagene og den estiske dimensjon har å si for utviklingen av grunnleggende ferdigheter, kunnskap og det

hele mennesket. At vi nå har fått en mer erfaringsbasert forskning som DICE er et eksempel på, bærer bud om et styrket grunnlag og begrunnelse for fagene i skolen og en fortsatt innsats og berettigelse for FKS. Om jeg på tampen får formidle en lærdom fra mine ti år som frontleder i FKS må det være at politikerne vil ha resultater. God praksis som er basert på god forskning virker! Jeg gleder meg på jubilentens vegne og ønsker lykke til videre!